Sprawdzian: Dzieje starożytnego Rzymu (klasa 1 liceum) Grupa A

Historia: od królestwa przez republikę do upadku cesarstwa na Zachodzie

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 18

8 zadań, 18 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Najwyższymi urzędnikami Republiki Rzymskiej, wybieranymi corocznie w liczbie dwóch, sprawującymi władzę wykonawczą i wojskową, byli:

(A) pretorzy
(B) cenzorzy
(C) konsulowie
(D) trybuni ludowi

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Rzymski ustrój republikański (509-27 p.n.e.) opierał się na władzy:

(A) jednego dziedzicznego króla, wspieranego przez radę starszych
(B) rady starszych (senatu) bez udziału zgromadzeń ludowych i urzędników
(C) senatu wybieranego co roku w powszechnych wyborach ludu rzymskiego
(D) dwóch corocznie wybieranych konsulów, senatu i zgromadzeń ludowych

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Prawo rzymskie miało znaczenie dla:

(A) astronomii i obliczania kalendarza
(B) europejskich systemów prawnych
(C) budowy dróg i akweduktów w Europie
(D) sztuki wojennej i taktyki legionów

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj postać do jej roli w dziejach starożytnego Rzymu.

1. Oktawian August	...	A. podział imperium na wschodnie i zachodnie
2. Teodozjusz Wielki	...	B. zamordowany w idy marcowe
3. Juliusz Cezar	...	C. utworzenie pryncypatu
4. Konstantyn Wielki	...	D. edykt mediolański (313 r.)

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, jak zmieniała się sytuacja chrześcijan w państwie rzymskim od I do IV w. n.e.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Przedstaw główne przyczyny upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego w V wieku n.e., uwzględniając zarówno czynniki zewnętrzne, jak i wewnętrzne.

Zadanie 7. (0–3 pkt)

Wyjaśnij trzy przyczyny upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego, uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Scharakteryzuj przyczyny kryzysu Republiki Rzymskiej w I wieku p.n.e., które doprowadziły do wojen domowych i końca ustroju republikańskiego.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/historia/starozytny-rzym

Sprawdzian: Dzieje starożytnego Rzymu (klasa 1 liceum) Grupa B

Historia: od królestwa przez republikę do upadku cesarstwa na Zachodzie

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 18

8 zadań, 18 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Wojny punickie (264–146 p.n.e.) toczyły się pomiędzy Rzymem a:

Ⓐ Macedonią
Ⓑ Kartaginą
Ⓒ Persją
Ⓓ Egiptem ptolemejskim

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Który władca w 27 r. p.n.e. zapoczątkował przejście od republiki do cesarstwa rzymskiego (pryncypat)?

Ⓐ Romulus Augustulus
Ⓑ Juliusz Cezar
Ⓒ Oktawian August
Ⓓ Konstantyn Wielki

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Pierwszym władcą Rzymu noszącym tytuł Augusta (princepsa), który faktycznie zapoczątkował system cesarstwa, był:

Ⓐ Gajusz Juliusz Cezar
Ⓑ Oktawian August
Ⓒ Marek Aureliusz
Ⓓ Konstantyn Wielki

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj postać rzymską do jej osiągnięcia.

1. Juliusz Cezar	...	A. edykt mediolański i tolerancja dla chrześcijan
2. Oktawian August	...	B. ustanowienie pryncypatu w 27 p.n.e.
3. Konstantyn Wielki	...	C. kodyfikacja prawa rzymskiego (Corpus Iuris Civilis)
4. Justynian I	...	D. podbój Galii i dyktatura w Rzymie

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–2 pkt)

Przedstaw przyczyny i skutki upadku cesarstwa zachodniorzymskiego (476).

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Wyjaśnij trzy przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego w 476 roku.

Zadanie 7. (0–3 pkt)

Wyjaśnij, na czym polegał kryzys III wieku w Cesarstwie Rzymskim, i jakie reformy podjęto, by mu przeciwdziałać.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Wyjaśnij przyczyny upadku republiki rzymskiej i przejścia do ustroju cesarstwa.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/historia/starozytny-rzym

Sprawdzian: Dzieje starożytnego Rzymu (klasa 1 liceum)

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **B**

4. (4 pkt) **1–C, 2–A, 3–B, 4–D** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: I w. – początek IV w.: prześladowania (Neron, Dioklecjan). Przełom: edykt mediolański (313 r.) Konstantyna Wielkiego. W 380 r. Teodozjusz uczynił chrześcijaństwo religią państwową.
Punktacja: Prześladowania (1 pkt) + legalizacja i religia państwowa (1 pkt). Razem 2 pkt.

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Upadek Cesarstwa Zachodniorzymskiego w 476 r. był wynikiem nakładających się kryzysów. Zewnętrznie: napór Hunów z Azji wywołał wędrówkę ludów — Wizygoci złupili Rzym w 410 r., Wandalowie w 455 r. Wewnętrznie: destabilizację pogłębiały częste zmiany cesarzy, dewaluacja pieniądza, nadmierne podatki oraz barbaryzacja armii złożonej z germańskich najemników o wątpliwej lojalności.
Punktacja: 1. Czynniki zewnętrzne: najazdy Hunów, wędrówka ludów, ataki Wizygotów i Wandalów (1 pkt). 2. Czynniki wewnętrzne: kryzysy polityczne (częste zmiany cesarzy), gospodarcze (dewaluacja, podatki), rozpad dyscypliny armii (barbaryzacja) (1 pkt). 3. Logiczne powiązanie przyczyn i skutków lub podanie daty upadku 476 r. (1 pkt).

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przyczyny wewnętrzne: 1) kryzys gospodarczy — inflacja, upadek handlu, spadek produkcji rolnej wynikający z wojen domowych i epidemii; 2) niestabilność polityczna — częste zamachy stanu, rządy niezdolnych cesarzy, rosnąca rola armii w polityce. Przyczyna zewnętrzna: napór ludów germańskich (Wizygoci, Wandalowie, Ostrogoci) i Hunów, które stopniowo zajmowały prowincje zachodnie, aż do złożenia ostatniego cesarza Romulusa Augustulusa w 476 r.
Punktacja: Dwie przyczyny wewnętrzne (1+1 pkt) + jedna przyczyna zewnętrzna (1 pkt). Razem 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kryzys Republiki Rzymskiej wynikał z narastającego rozwarstwienia majątkowego i problemu bezrolnych weteranów, których żołnierska lojalność wobec własnych wodzów, a nie państwa, osłabiała instytucje republikańskie. Ambitni wodzowie, tacy jak Mariusz i Sulla, a później triumwirowie (Cezar, Pompejusz, Krassus oraz później Oktawian, Antoniusz i Lepidus), toczyli ze sobą wojny domowe o władzę. Ostatecznie zwycięski w tej rywalizacji Oktawian August przejął pełnię władzy, kończąc formalnie okres republikański i zapoczątkowując cesarstwo.
Punktacja: Wskazanie przyczyny społecznej (rozwarstwienie majątkowe, problem bezrolnych weteranów) – 1 pkt. Wskazanie przyczyny politycznej (rywalizacja ambitnych wodzów o władzę, np. Mariusz i Sulla, triumwiraty) – 1 pkt. Wskazanie skutku (wojny domowe i przejęcie pełni władzy przez Oktawiana Augusta) – 1 pkt. Łącznie 3 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **B**

2. (1 pkt) **C**

3. (1 pkt) **B**

4. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Najazdy, kryzys, rozciągnięte granice. Królestwa barbarzyńskie, początek średniowiecza.
Punktacja: Przyczyny(1)+skutki(1).

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po pierwsze, w V wieku cesarstwo doświadczyło fali najazdów ludów germańskich (Wizygotów, Wandalów, Ostrogotów), które łupiły prowincje i ostatecznie doprowadziły do detronizacji Romulusa Augustulusa przez Odoakra w 476 r. Po drugie, pogłębiający się kryzys gospodarczy — spadek produkcji rolnej, inflacja i obciążenia podatkowe — osłabiał zdolność państwa do finansowania armii. Po trzecie, podział cesarstwa na część wschodnią i zachodnią w 395 r. pozbawił zachodnią część zasobów i wsparcia militarnego części wschodniej, która przetrwała jako Bizancjum.
Punktacja: Po 1 pkt za każdą poprawnie wyjaśnioną przyczynę (np. najazdy ludów germańskich, kryzys gospodarczy i inflacja, kryzys polityczny i osłabienie władzy centralnej, podział cesarstwa w 395 r., problemy z armią zaciężną złożoną z barbarzyńców). Maks. 3 pkt.

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kryzys III wieku w Cesarstwie Rzymskim charakteryzował się chaosem politycznym — w ciągu kilkudziesięciu lat na tronie zmieniło się kilkunastu cesarzy, często obalanych przez wojsko, a państwo trapiły inflacja, spadek produkcji i najazdy ludów barbarzyńskich na granice. Odpowiedzią na kryzys były reformy cesarza Dioklecjana, który wprowadził tetrarchię — podział władzy między dwóch augustów i dwóch cezarów — oraz zreformował system administracyjny i podatkowy państwa. Dzieło stabilizacji kontynuował Konstantyn Wielki, który założył nową stolicę Konstantynopol oraz nadał chrześcijaństwu status religii tolerowanej, co miało ogromne znaczenie dla dalszych dziejów cesarstwa.
Punktacja: 1 pkt za opis kryzysu (chaos polityczny, częsta zmiana cesarzy, inflacja, najazdy barbarzyńców) + 1 pkt za reformy Dioklecjana (tetrarchia, reformy administracyjne i podatkowe) + 1 pkt za kontynuację reform przez Konstantyna (nowa stolica, tolerancja dla chrześcijaństwa). Maks. 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Republika rzymska przeżywała w I w. p.n.e. głęboki kryzys, spowodowany m.in. rosnącymi nierównościami społecznymi, wojnami domowymi oraz rywalizacją ambitnych wodzów o władzę, jak Mariusz i Sulla, a później Cezar i Pompejusz. Juliusz Cezar, po zwycięstwie w wojnie domowej, skupił w swoich rękach dyktatorską władzę, co doprowadziło do jego zamachu w 44 r. p.n.e. Ostatecznie po kolejnej wojnie domowej Oktawian August w 27 r. p.n.e. ustanowił ustrój pryncypatu, formalnie zachowując instytucje republikańskie, lecz faktycznie sprawując jednoosobowe rządy jako pierwszy cesarz rzymski.
Punktacja: Przyczyny wewnętrzne - kryzys republiki, wojny domowe, rywalizacja wodzów (1 pkt). Rola Juliusza Cezara - dyktatura, zamach 44 p.n.e. (1 pkt). Ustanowienie pryncypatu przez Oktawiana Augusta w 27 p.n.e. (1 pkt). Łącznie 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 18 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	17–18 pkt
dobry (4)	14–16 pkt
dostateczny (3)	9–13 pkt
dopuszczający (2)	6–8 pkt
niedostateczny (1)	0–5 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/historia/starozytny-rzym**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.